

Професионална гимназия по керамика – гара Елин Пелин, общ. Елин Пелин, обл. Софийска, ул. "Райко Даскалов" №1, тел. 0725 61275, e-mail: pgk_elin_pelin@abv.bg

**ПРОГРАМА
ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ
учебна 2019/2020 г.**

Настоящата програма конкретизира заложените политики, мерки и дейности в Стратегията за ограничаване на отпадането от училище и намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система в област Софийска, съобразно спецификата и конкретните условия в ПГ по керамика – гара Елин Пелин.

Програмата за превенция на ранното напускане на училище е част от училищната политика във връзка с прилагане на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, приет с ПМС № 100/08.06.2018 г., изм. и доп. ПМС 259/14.10.2019 г. (обн., ДВ, бр. 82 от 18.10.2019 г.), както и в други национални, областни, общински и училищни политики с такава насоченост.

I. ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ПРОБЛЕМА

1. Анализ на състоянието

Отпадането от училище и/или преждевременното напускане на образователната система е институционален, социален, а също и педагогически проблем, чието преодоляване е обект на целенасочена училищна политика.

През учебната 2018/2019 година в ПГ по керамика в дневна форма са обучавани 136 ученици. В училището няма ученици, които попадат в дефинираните по-долу групи:

- **преждевременно напуснали училище** (съгласно Препоръка на Съвета на Европейския съюз от 28 юни 2011 г.) – лица между 18 и 24 години, които напускат системата на образование и обучение след завършване на основно или по-ниско образование и които не участват в никаква форма на образование или обучение;
- **отпаднали от училище** – ученици до 18-годишна възраст, отписани от училище преди завършване на последния гимназиален клас, ако същите не са записани в друго училище.

Програма за превенция на ранното напускане на училище

За периода на предходната учебна година учениците са допуснали отсъствия, както следва:

Учебна година	Общ брой отсъствия по уважителни причини	Общ брой отсъствия по неуважителни причини
2018/2019	5033	3915

При ежеседмичните проверки на документите за извиняване на отсъствията, както и в резултат на множество разговори с ученици с отсъствия се констатира, че:

1. Извинените отсъствия са направени по следните **причини**:
 - а) здравословни, за които са представени съответните медицински документи;
 - б) семейни, удостоверени със заявление от родител/настойник;
 - в) за участие в извънкласни и извънучилищни дейности съгласно годишния план на училището и получени покани за включване в такива мероприятия.
2. Най-много отсъствия имат ученици в гимназиален етап, неподлежащи на задължително обучение 11 клас, 12 клас.
3. Сред основните **причини за натрупване на неизвинени отсъствия** се открояват, както следва:
 - а) **Нежелание на ученика да учи:** по-голямата част от отсъстващите ученици нямат трудности в усвояването на учебния материал, а по-скоро са с ниска мотивация и са под влияние на външни фактори.
 - б) **Липса на родителски контрол:** Родителите в повечето случаи са заинтересовани от изхранването на детето си, а не от неговото обучение и резултатите от обучението. Част от учениците са деца на т.н. мигриращи родители, които работят в чужбина, а децата им се отглеждат от баби и дядовци или са сами. Не на последно място е и обстоятелството, че спрямо тях не се упражнява системен родителски контрол.
 - в) **Наличие на социални фактори:** Част от учениците работят, за да си осигуряват средства.
 - г) **Липса на ефективни санкции за родители, чиито деца не посещават редовно училище:** Училището не разполага с обратна информация колко реално са родителите със спрени помощи за деца, въпреки ежемесечно подаваните справки.
 - д) **Неефективни санкции на ученици:** Наложените санкции не са достатъчно ефективни, при липсата на родителска ангажираност. Дори при наложени глоби по реда на чл. 347 от ЗПУО от страна на общинската администрация, в голямата им част те са несъбираеми и не постигат търсения ефект.

Програма за превенция на ранното напускане на училище

Поради „криворазбрана“ загриженост безпроблемно се осигуряват медицински документи за извиняване на отсъствия и то със съдействието на родители и/или медицински работници, което обезсмисля полаганите от училището усилия за намаляване на отсъствията.

В края на настоящата учебна година се констатира, че в сравнение с предходните учебни години общият брой на извинените и неизвинените отсъствия и средният брой отсъствия на един ученик са значително намалели, което доказва ефикасността на системните и целенасочени действия и предприети мерки от страна на училището при изпълнението на училищната програма за намаляване на отсъствията от училище:

Учебна година	Общ брой отсъствия по уважителни причини	Среден брой отсъствия по уважителни причини на 1 ученик	Общ брой отсъствия по неуважителни причини	Среден брой отсъствия по неуважителни причини на един ученик
2016/2017				
2017/2018				
2018/2019	5033	36	3915	28

2. Предприети мерки от училището по превенция и ограничаване на отпадането:

В ПГ по керамика се изпълнява програма и се предприемат мерки за задържане в училище и на група ученици, които поради липса на интерес или ниска мотивация не посещават редовно учебните занятия, имат пропуски в знанията си, допускат неизвинени отсъствия или търсят начини за неправомерно извиняване на отсъствията си. При тези ученици се наблюдават негативни прояви по отношение на дисциплината и междуличностното общуване в училище.

Както през първия срок, така и през втория срок обект на специално внимание са и учениците, при които се наблюдава липса на родителски контрол, немотивирани са и са с нисък социален и образователен статус, които през предходната учебна година са допусkali повече от 5 неизвинени отсъствия (20 ученици), както и такива с подобни проблеми през настоящата година (7 ученици). Въпреки съдействието от страна на институции спрямо някои ученици бе постигнат успех с променлив характер.

В изпълнение на училищната програма от страна на училището са **предприети мерки**, както следва:

2.1. Административни мерки и работа с институциите за превенция на отпадането:

- а) отразяване на движението на учениците, проследяване на преместването, писма от/до приемащите училища и общини по местата на преместване на учениците;
- б) наложени санкции от ПС за неизвинени отсъствия на ... ученици;
- в) подаване на информация за ученици, допуснали повече от 5 отсъствия по неуважителни причини – за ученици;
- г) търсене на съдействие от кметове по места за установяване на контакт с родителите по местоживеене и обсъждане на мерки и действия за коригиране поведението на ученика – изпратени ... писма;
- д) контрол на редовността на воденето и отчитането на отсъствията на учениците от учители и класни ръководители, коректно отразяване на отсъствията на учениците в училищната документация – осъществени проверки.

2.2. Възпитателни мерки за превенция на отпадането:

2.2.1. Работа с учениците

- а) изготвяне на индивидуална оценка на учениците в риск от отпадане и своевременно вписване в училищния регистър на застрашените от отпадане ученици;
- б) предприемане на индивидуални мерки и дейности за превенция на ученици в риск на ниво училище;
- в) включване в дейности на училищния ученически съвет и създаване на подкрепяща среда – организиране на ученически пространства, забавни музикални междучасия, гледане и обсъждане на филми с учебно-възпитателна цел, провеждане на занятия по подхода „връстници обучават връстници“ и др.;
- г) паралелкови дейности и изяви за превенция на отпадане и работа с деца в риск съгласно плановете на класните ръководители;
- д) индивидуална и допълнителна работа с учениците с отсъствия – консултации, беседи, възлагане на персонални задачи, стимулиране на положителни постъпки и изяви;
- е) включване на учениците в риск от отпадане в извънкласни и извънучилищни дейности – участие в училищни празници, организиране на спортни празници и състезания, екскурзии, участие в патриотичната програма на Община Елин Пелин, съвместни инициативи с библиотека при читалище Светлина гара Елин Пелин и др.;
- ж) установяване на диалог училище – институции, имащи отношение към проблема и провеждане на съвместни инициативи с МКБППМН, инспектори от ДПС-МВР.

2.2.2. Работа с родителите

- а) запознаване на родителите с нормативните актове и училищни документи (ПДУ, мерки и др.), засягащи техните задължения и отговорности, както и дейности по превенция на ранното напускане на училище;
- б) прилагане на нови подходи в работата с родителите – алтернативни родителски срещи, активно включване в общи дейности, родителите-партньори на училището;
- в) индивидуална работа с родители на застрашени от отпадане деца.

2.2.3. Работа с педагогически специалисти и непедагогически персонал

Програма за превенция на ранното напускане на училище

- а) изготвени училищни документи, насочени към подобряване на организационно-административната култура на длъжностните лица *Организиране дейността на класните ръководители в часовете за консултиране на родители и ученици и водене на училищната документация, Инструкция за водене на дневник на паралелка VIII – XII клас, образци на писма до родители и институции, система за формално общуване с родители, Контрол на редовното и точното отразяване на отсъствията на учениците в училищната документация и др.*;
- б) повишаване на квалификация и методическа подкрепа.

3. В резултат на изпълнението на програмата през учебната 2018/2019 година може да се направят следните **изводи**:

- 3.1. Прилаганите мерки са оказали очакваното възпитателно въздействие и броят на допуснатите отсъствия, както и учениците, носители на отсъствия, е значително по-малък в сравнение с предходните години.
- 3.2. Повишила се е организационно-административната култура на учителите и класните ръководители по отношение на регистрирането и отчитането на отсъствията на учениците.

II. ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО НА УЧЕНИЦИ

Програмата за превенция на отпадането на деца се базира на основни принципи на включващото образование:

- Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование
- Извеждане правата и интересите на учениците като приоритет.
- Равнопоставеност, недопускане на дискриминация и приобщаване на всеки ученик.
- Съхраняване на етнокултурното многообразие.
- Насърчаване придобиване на компетентности, необходими за успешна личностна и професионална реализация.
- Зачитане и приемане на индивидуалността и уникалността на всеки ученик.
- Гарантиране подкрепа на личностното развитие.
- Осигуряване на сътрудничество между всички участници в процеса на приобщаващото образование.

III. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

1. Ограничаване отпадането от училище и намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система чрез провеждане на целенасочена и ефективна училищна политика и координирани действия и мерки.
2. Осигуряване на институционална подкрепяща среда спрямо ученици в риск от отпадане чрез създаване на положителни нагласи към образователния процес, изграждане на мотивация за посещение на училище и участие в живота на училищната общност.
3. Насърчаване и подкрепа на всеки ученик за интелектуалното, емоционалното, социалното, духовно-нравственото и физическото му развитие в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите му.

Програма за превенция на ранното напускане на училище

4. Ранно откриване на заложибите и способностите на всеки ученик и насърчаване на развитието и реализацията им и формиране на устойчиви нагласи и мотивация за учене през целия живот.

IV. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Недопускане на ученици, отпаднали от училище или преждевременно напуснали образователната система.
2. Създадени условия и повишена мотивация за посещение на училище.
3. Подобряване на учебните резултати и осигуряване на своевременна и адекватна образователна подкрепа за развитието на учениците, включително на ученици от уязвими групи.

V. ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

1. Намаляване на отсъствията по уважителни и неуважителни причини с 10 % в сравнение с предходната учебна година:
 - 1.1. брой отсъствия в края на срока/учебната година;
 - 1.2. брой санкционирани ученици за отсъствия;
 - 1.3. брой ученици с 5 и повече отсъствия по неуважителни причини;
 - 1.4. брой ученици, положили изпити за определяне на срочна и/или годишна оценка по учебни предмети поради допуснати отсъствия
2. Подобряване на учебните постижения на застрашените ученици.
3. Брой ученици в риск от отпадане, включени в училищни дейности.
4. Брой родители, на които е оказана институционална подкрепа.

VI. ФИНАНСИРАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

1. От бюджета на училището.
2. Целеви средства за осигуряване на:
 - 2.1. учебници на учениците от VIII – XII клас;
 - 2.2. безплатен транспорт за пътуващите ученици до завършване на средно образование;
 - 2.3. стипендии – ученици след завършване на основно образование
3. От НП на МОН.
4. Проекти.

Програмата за превенция на ранното напускане на училище е приета на заседание на Педагогическия съвет (Протокол №/13.09.2019 г.) и е утвърдена със Заповед №/2019 г. на директора на училището

Представеният документ е изготвен за ПГ по керамика със следните характеристики:

- *Професионална гимназия, неспециализирано, общинско; гара Елин Пелин.*
- *В годината на разработване на стратегията в училището се обучават около 140 ученика от VIII до XII клас.*
- *В училището се обучават 8 ученика със специални образователни потребности.*
- *Учениците с различен етнически произход (ромски) са 64 % от общия брой на учениците.*
- *Училищната общност е много добре функционираща – формиран е Обществен съвет, Ученически съвет, училището осъществява пълноценно сътрудничество с други училища.*
- *Квалификацията на учителите е изведена като водещ училищен приоритет; прилагат се форми на наставничество на млади и новоназначени учители, както и на такива, които за известен период са били извън системата на училищното образование.*
- *Училището развива активна дейност по европейски и международни проекти.*

Програма за превенция на ранното напускане на училище

VI. МЕРКИ И ПОЛИТИКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ПОДКРЕПА НА УЧЕНИЦИТЕ. ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОЗИТИВНА ОБРАЗОВАТЕЛНА СРЕДА

Дейности за реализиране на мерките и политиките	Изпълнител/и	Срок
1. ПРЕВЕНЦИЯ И ПОДКРЕПА НА УЧЕНИЦИТЕ. ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОЗИТИВНА ОБРАЗОВАТЕЛНА СРЕДА		
1.1. Изготвяне на анализ и оценка на досегашната училищна програма за превенция на отпадането и намаляване на отсъствията от училище.	Директор	Септември, 2019
1.2. Приемане на политики и мерки за превенция на отпадането от училище в съответствие с Областната стратегия за ограничаване на отпадането от училище и намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система в област Софийска	Директор	Септември, 2019
1.3. Определяне на участници в екипи за обхват съгласно Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст	Директор	Октомври 2019 г.
1.4. Сформиране на училищни екипи за подкрепа на личностното развитие на ученици в риск съгласно разпоредбите на ЗПУО и Наредбата за приобщаващото образование.	Директор	При необходимост през учебната година
1.5. Прилагане на нови подходи в работата с родителите: - участие в дейността на общественния съвет; - алтернативни родителски срещи; - съвместни дейности – по паралелки; - индивидуална работа с родители на застрашени от отпадане деца.	Класни ръководители	През учебната година
1.6. Включване в плана на класните ръководители на дейности за превенция на отпадане и работа с ученици в риск и техните родители.	Класни ръководители	Септември, 2019
1.7. Включване на учениците в риск от отпадане в специфични училищни дейности: - за изява на творческия им потенциал – училищни празници, състезания, конкурси и др.; - инициативи, насочени към гражданско, екологично, патриотично възпитание; - свободен достъп до училищна спортна база; - за кариерно ориентиране и консултиране;	Ръководители на групи, учители	През учебната година

Програма за превенция на ранното напускане на училище

- за превенция на рисковете и здравословни житейски избори.		
1.8. Създаване на подкрепяща среда за учениците със специални образователни потребности (СОП) и условия за приобщаващо образование за ученици в риск от отпадане: - изготвяне на индивидуални учебни програми и планове за подкрепа за личностното развитие на учениците в риск и с ниска мотивация; - консултиране и допълнителна работа; - целенасочена подготовка за НВО и ДЗИ; - недопускане на прояви на агресия и тормоз.	Учители от училището и РЦ за подкрепа на процеса на приобщаващото образование	През учебната година
1.8. Повишаване обхвата на учениците, включени в ЦОУД и осигуряване на условия за ефективното ѝ провеждане.	Класни ръководители, учител в група	През учебната година
1.10. Дейности на ученическия парламент и ученическите класни съвети в подкрепа на ученици в риск от отпадане вкл. и по подхода „Връстници обучават връстници“.	Педагогически съветник, ръководство на ученическия парламент	През учебната година
2. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ		
2.1. Повишаване на уменията на педагогическите специалисти за: - работа с ученици с различни обучителни затруднения; - успешно взаимодействие между училището и семейството.	Главни учители	Съгласно плана за квалификация
2.2. Осигуряване на безплатен транспорт на всички пътуващи ученици до завършване на средно образование.	ЗДАСД	Класни ръководители
2.3. Изплащане на стипендии при условията и по реда на ПМС № 328 от 21.12.2017 г. за условията и реза за получаване на стипендии от учениците след завършено основно образование (Обн. - ДВ, бр. 103 от 28.12.2017 г., в сила от 28.12.2017 г.; изм. и доп., бр. 12 от 08.02.2019 г., в сила от 08.02.2019 г.)	ЗДАСД	През учебната година
2.4. Консултиране на учениците в риск и родителите им относно възможностите за продължаване на обучението във форми, различни от дневна форма на обучение.	Педагогически съветник	През учебната година
2.5. Ежемесечно подаване на информация в ИСРМ за ученици с 5 и повече неизвинени отсъствия.	Класни ръководители, Определено длъжностно лице за	До 15-то число на месеца

Програма за превенция на ранното напускане на училище

	работа в ИСРМ	
2.6. Ежемесечно подаване на информация за отсъствията на учениците чрез информационната система на МОН – модул „Отсъствия“.	Директор	До 5-то число на месеца
2.7. Обхват на учениците, подлежащи на задължително училищно обучение до 16-годишна възраст: - отразяване на движението на учениците; - проследяване на преместването, писма от/до приемащите училища и съответните общини.	Ръководител на ЕП, ЗДАСД	Уч. 2019/2020г.
2.8. Съвместни дейности с Обществения съвет: - провеждане на родителски срещи за запознаване със законовите разпоредби, права, задължения и отговорности на всяка от страните по изпълнение на държавната политика за ограничаване на отпадането от училище и намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система.	Директор, Обществен съвет	През учебната година
2.9. Контрол по спазване на задълженията на учителите по регистриране на отсъствията на учениците, посещаемостта на учебните часове и извънучебните дейности.	Директор ЗДУД	Ежемесечно
2.10. Контрол по спазване на задълженията на класните ръководители за оформяне и отчитане на отсъствията на учениците.	Директор ЗДУД	Ежемесечно
2.11. Осигуряване на подкрепа на класни ръководители и учители в работата с ученици в риск: - консултации със специалисти и експерти от Д „СП“, МКБППМН, МВР-ДПС и др.	Педагогически съветник	През учебната година
2.12. Извършване на своевременна оценка на риска от отпадане и адекватна реакция спрямо ученици, застрашени от отпадане.	Класни ръководители,	През учебната година
2.13. Уведомяване на институциите (Община, МКБППМН, Дирекция „Социално подпомагане“) за прилагане на законови лостове по отношение на родителите, които не осигуряват присъствието на децата си в училище.	Класни ръководители,	При необходимост
2.14. Работа с родителите, които не осигуряват присъствието на децата си в училище: - информирание и консултиране на родителите по изпълнение на задълженията за осигуряване присъствието на децата им в училище, отговорности и превенция; - сключване на споразумение между училището и родителите, в което се фиксират ангажиментите на страните по превенция на отпадането.	Класни ръководители,	При необходимост

Програма за превенция на ранното напускане на училище

Програмата е приета на заседание на Педагогическия съвет (Протокол № 17/13.09.2019 г.), в изпълнение на чл. 263, ал. 1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е утвърдена със Заповед № 492/13.09.2019 г. на директора.

Забележка: Програмата може да бъде актуализирана по реда на нейното утвърждаване.